

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3502/22
22.9.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ул.... бр. ..., чији је пуномоћник Ненад Цвјетићанин, адвокат из Београда, ул. Јурија Гагарина бр. 127/91, против тужене Републике Србије – Министарство правде, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ул. Косовска бр. 31, ради накнаде штете, вредност предмета спора 593.955,66 динара, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 31700/20 од 6.4.2022. године, у седници већа одржаној дана 22.9.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 31700/20 од 6.4.2022. године, у ставу првом изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 250.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 6.4.2022. године па до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема овереног преписа пресуде, док се за износ од још 128.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 6.4.2022. године па до исплате, тужбени захтев тужиоца **ОДБИЈА**, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка из става четвртог изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 31700/20 од 6.4.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 79.100,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, те је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због

душевних болова услед повреде части и угледа, као и повреде слободe и права личности због неоснованог лишења слободe исплати износ од 378.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 6.4.2022. године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe исплати преко досуђеног износа, а до траженог износа од 516.510,00 динара, износ од још 138.510,00. динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, па до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете и то изгубљене добити исплати износ од 77.445,66 динара са законском затезном каматом почев од 29.11.2019. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 102.100,00 динара.

Против наведене пресуде, тужена је благовремено изјавила жалбу због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, побијајући је у ставу првом и четвртм изреке. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Испитујући правилност пресуде, у ожалбеном делу, у смислу члана 386. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС" бр.72/11. 55/14, 87/18 и 18/20), Апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично основана.

Првостепени суд није учинио битне повреде одредаба парничног поступка из чл. 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП-а, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности. У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Супротно наводима из жалбе тужене, првостепени суд није учинио повреду поступка из тачке 12. ове законске одредбе, јер је за своју одлуку дао јасне и довољне разлоге, изрека пресуде је разумљива и постоји сагласност између онога што се у разлозима пресуде наводи са садржином изведених доказа.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, дана 29.11.2019. године Више јавно тужилаштво у Београду доставило је Вишем суду у Београду предлог за одређивање притвора Кти бр. 663/19 од 29.11.2019. године на основу одредбе члана 210. и 211. став 1. тачка 2) и 3) Законика о кривичном поступку, против више лица, а међу којима и тужиоца АА, те је уз предлог достављена наредба о спровођењу истраге од 29.11.2019. године истог тужилаштва због постојања основа сумње да су наведена лица, укључујући и АА, као саизвршиоци, извршили кривично дело Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 346. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика. Уз предлог приложена је и кривична пријава МУП-а РС од 28.11.2019. године са записницима, казнена евиденција за свако од лица и решење МУП-а РС, Дирекције полиције, ПУ за град Београд, Управе криминалистичке полиције, Четвртог одељења КУ бр. 17309/19 од 28.11.2019. године којим су наведена лица задржана у трајању од 48 часова. Дана 29.11.2019. године судија за претходни поступак Вишег суда у Београду саслушао је осумњичена лица, међу којима и тужиоца, након чега је Виши суд у Београду, Одељење за претходни поступак, решењем Кпп 528/19 од 29.11.2019. године одредио притвор према окривљенима, међу којима и

тужиоцу, који може трајати најдуже 30 дана, до 28.12.2019. године, с тим да им се притвор има рачунати од 28.11.2019. године у 10:30 часова, када су лишени слободе, те је притвор одређен из разлога предвиђеног чланом 211. ставом 1. тачком 2 и 3 ЗКП-а јер је критичном приликом у стану окривљеног ББ, који је ујак окривљене ВВ, а која је девојка окривљеног АА, и која је са АА боравила непријављено у стану окривљеног ББ, пронађена већа количина различите дроге па код околности да су окривљени ББ и АА већ осуђивани за истоврсно кривично дело и да окривљеном АА у време доношења решења траје условна осуда, што указује да ће окривљени ометати поступак утицањем на сведока у циљу стицања повољнијег положаја у кривичном предмету односно у кратком временском периоду боравком на слободи поновити кривично дело. Решењем Кпп 528/19 од 27.12.2019. године продужен је притвор одређен решењем од 29.11.2019. године за још 30 дана, из истих разлога из којих је притвор и одређен, те је одређено да исти може трајати најдуже до 26.1.2020. године. Решењем Вишег суда у Београду, Одељења за претходни поступак Кпп бр. 528/19 од 22.1.2020. године укинут је притвор окривљенима, међу којима и тужиоцу, из разлога што је Више јавно тужилаштво у Београду донело наредбу КТИ бр. 663/19 од 15.1.2020. године којом се обуставља истрага која се води према осумњиченима ББ и АА, овде тужиоцу, јер нема довољно доказа за оптужење. Тужилац се дана 5.3.2020. године обратио туженој захтевом за накнаду штете, али након подношења захтева између тужиоца и тужене није постигнут споразум о обештећењу.

Наведено чињенично стање потпуно и поуздано је утврђено и оно логично и недвосмислено произилази из доказа у списима, које је првостепени суд правилно оценио у смислу члана 8. ЗПП. У жалби тужене нису истицане нове чињенице нити предложени нови докази у смислу члана 372. став 1. ЗПП. Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је оценио да досуђени износ од 378.000,00 динара представља адекватну накнаду нематеријалне штете за душевне болове које је тужилац претрепео због неоснованог лишења слободе.

Одредбом члана 583. Законика о кривичном поступку – ЗКП ("Службени гласник РС" број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 94/2016), важећег на дан доношења другостепене одлуке кривичног суда, прописано је да ће се у поступцима за остваривање права на накнаду штете и других права лица неосновано лишеног слободе или неосновано осуђеног примењивати одредбе члана 584. до 595. овог законика, а уколико у овим одредбама није нешто посебно прописано, сходно ће се примењивати остале одредбе овог законика. Одредбом члана 584. став 1. тачка 1. ЗКП прописано је да се неосновано лишеним слободе сматра лице које је било лишено слободе, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом. Ставом 2 прописано да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе, а у случајевима из става 1. тачка 1. овог члана, искључено је право на накнаду штете и ако су постојале околности из члана 585. став 2. тачка 2. овог законика или ако је поступак обустављен услед смрти окривљеног (члан 20.).

Одредбом члана 588. став 1. Законика о кривичном поступку прописано је да је пре подношења тужбе за накнаду штете, оштећени дужан да поднесе захтев

министарству надлежном за послове правосуђа ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде. Одредбом члана 211. став 1. тачка 2 Законика о кривичном поступку прописано је да се притвор може одредити против лица за које постоји основана сумња да је учинило кривично дело ако постоје околности које указују да ће уништити, сакрити, изменити или фалсификовати доказе или трагове кривичног дела или ако особите околности указују да ће ометати поступак утицањем на сведоке, саучеснике или прикриваче док је тачком 3 истог става прописано да се притвор може одредити ако особите околности указују да ће (лице) у кратком временском периоду поновити кривично дело или довршити покушано кривично дело или учинити кривично дело којим прети.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, као и цитиране законске одредбе, по оцени Апелационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да постоји одговорност тужене за штету коју је тужилац као лице које је било у притвору, а против кога је вођена истрага која је наредбом Вишег јавног тужилаштва у Београду КТИ бр. 663/19 од 15.1.2020. године обустављена из разлога што није било довољно доказа за оптужење, претрпео и која се манифестовала у душевним боловима услед повреде слободе и части и угледа тужиоца. Правилно је становиште првостепеног суда да тужиоцу припада накнада нематеријалне штете за период боравка у притвору, у складу са чланом 583. и 584. Законика о кривичном поступку, у вези члана 200. Закона о облигационим односима, с обзиром да овакву меру тужилац није скривио својим недозвољеним поступцима, у смислу члана 584. став 2. Законика о кривичном поступку, док је истрага против њега обустављена.

Наиме, приликом одмеравања висине нематеријалне штете првостепени суд је исправно ценио чињеницу да је тужилац био неосновано лишен слободе од 28.11.2019. године до 22.01.2020. године (54 дана), а да при том није својим понашањем односно недозвољеним поступцима допринео лишењу слободе односно одређивању и продужењу притвора, није бежао, није се скривао, његову младост (20 година) и утицај према редовном току ствари неоснованог притвора на његов даљи живот (отежаност налажена посла, епитет “криминалца”).

Неосновани су жалбени наводи да је најасно како је првостепени суд утврдио постојање и обим душевних болова код тужиоца односно да ли је уопште претпео штету, када у току поступка није изведен доказ саслушањем тужиоца. Прихватајући у потпуности изложене разлоге првостепеног суда овај суд налази да одсуство саслушања тужиоца као парничне странке не може бити разлог за одбијање тужбеног захтева (у целисти). Ово из разлога што код повреде права на слободу као једног од права личности, која се ноторно догодила у овом случају неоправданог лишења слободе, довољан је сам настанак повреде права личности, па није потребна претпоставка штете настала постојањем душевног бола. Специфичности које постоје код ове накнаде нематеријалне штете, оправдане су чланом 5. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која се односи на право на слободу и безбедност, који предвиђа да свако ко је био ухапшен или лишен слободе у супротности са одредбама тог члана Конвенције има утуживо право на накнаду. Устав Србије је у члану 35. предвидео право на рехабилитацију и накнаду штете под законским условима.

Међутим, у погледу одлуке о висини досуђене накнаде нематеријалне штете,

жалба тужене је делимично основана. Имајући у виду члан 200. став 2. Закона о облигационим односима, којим је прописано да ће приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, по оцени овог суда, новчани износ од 250.000,00 динара за претрпљене душевне болове тужиоца због неоснованог лишења слободе представља адекватну накнаду, узимајући у обзир све околности конкретног случаја, пре свега чињеницу да је тужилац у притвору провео 54 дана, те ценећи све остале околности у вези утицаја притвора на породични и професионални живот и поверења околине према тужиоцу, године старости и његов ранији живот.

Досуђивањем износа већег од 250.000,00 динара, по оцени овог суда, погодовало би се тежњама које су у супротности са природом и друштвеном сврхом накнаде као моралне сатисфакције тужиоца, у смислу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, због чега је одлука преиначена тако што је преко овог износа тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете одбијен као неоснован.

Правилна је одлука првостепеног суда о законској затезној камати која сходно члану 277. ЗОО-а на досуђени износ неимовинске штете тече до дана доношења првостепене пресуде, јер је накнада штете одређена према критеријумима и вредностима новца у време пресуђења, те је законска затезна камата на досуђени износ од 250.000,00 динара досуђена од 6.4.2022. године.

Како је преиначена одлука о главној ствари, преиначена је и одлука о трошковима парничног поступка из става четвртог изреке првостепене пресуде применом члана 150, 153, 154. и 163. Закона о парничном поступку, па је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка, у границама постављеног захтева и према вредности са којим је успео у спору, у износу од укупно 79.100,00 динара, и то за састав тужбе и једног образложеног поднеска износ од по 9.000,00 динара, за заступање пуномоћника из реда адвоката на три одржана рочишта са приступом и паушалом у износу од по 10.500,00 динара и на име судске таксе на тужбу и пресуду у износу од по 14.800,00 динара, све одмерено према важећој Адвокатској тарифи у време доношења одлуке о трошковима поступка и Таксеној тарифи у време настанка таксене обавезе. Тужилац би такође имао право на законску затезну камату на досуђене трошкове од дана стицања услова за извешење до исплате, имајући у виду да је исту тражио тужбом, али је примењено правило *reformatio in peius* - забрана преиначење нагоре из члана 395. ЗПП-а, јер се једино тужена жалила на одлуку о трошковима поступка.

Имајући у виду да је у другостепеном поступку тужена делимично успела у жалбеном поступку у погледу висине досуђене накнаде, има право на наканду трошкова другостепеног поступка за састав жалбе сразмерно успеху у спору у износу од 18.000,00 динара.

Са свега изложеног, одлучено је као у ставу првом и другом изреке на основу члана 394. тачка 4. и 401. тачка 3 ЗПП-а, а применом члана 165 у вези члана 153 ЗПП-а, као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић